

Tjänsteutlåtande

Datum 2025-09-22

Diarienummer IKN 2025-00184

Västra Götalandsregionen**Koncernkontoret**

Handläggare: Hanna Nyroos

Telefon: 0768447592

E-post: hanna.nyroos@vgregion.se

Till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

Yttrande över remiss av betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning

Förslag till beslut

1. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden godkänner yttrande över remiss av betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51).
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Remiss av betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51) från Klimat- och näringslivsdepartementet.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras, inom vissa begränsade områden. Utredningen har även haft i uppdrag att identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd. Fokus ligger på kustskydd, samt skydd av fastigheter och bebyggda områden.

Elva förslag till förändringar i befintlig lagstiftning presenteras, i första hand åtgärder som tar mark i anspråk för att skydda byggnader eller annan egendom

mot skador från naturhändelser, tex för att anlägga vallar eller diken, eller schakta bort instabil mark.

Utredningen föreslår bland annat: Att staten bör ta på sig ansvaret för att etablera skydd mot översvämningar från havet längs vissa kuststräckor och lämnar förslag på en process för detta; förslag på en ny lag som gör det möjligt för en kommun att ta ut del av kostnaderna för en klimatanpassningsåtgärd av fastighetsägare; förslag om att ändra eller upphäva äldre detaljplaner med stora klimatrelaterade risker; marktillträde för att återställa väg och järnväg; bemyndigande om föreskrifter för inomhustemperatur i till exempel äldreboenden, samt åtgärder som gäller dagvattenavrinning och va-anläggningar.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämndens yttrande fokuserar framför allt på behovet av att tydliggöra modeller för styrning och finansiering där den regionala rollen behöver inkluderas, samt behovet av samordning och fortsatta utredningar om klimatanpassningsåtgärder.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Västra Götalandsregionens ärendesamordning har utsett IKN som bäst lämpad att besvara remissen utifrån sitt regionövergripande strategiska uppdrag inom samhällsplanering. IKN bär dock hela regionutvecklingsperspektivet, eftersom ingen annan nämnd besvarar denna remiss.

Utredningens är genomförd på kort tid och begränsad i sin omfattning, men pekar ut konkreta förslag inom de utvalda områdena. Merparten av förslagen berör kommunala ansvarsområden, samt ansvar för utpekade statliga myndigheter.

Regeringen anger i sin handlingsplan för klimatanpassning att man avser att fortsätta arbetet med åtgärder för klimatanpassning, men ur Västra Götalandsregionens perspektiv är det angeläget att en plan för kommande steg presenteras och att det sker ett förtydligande av vilka områden staten avser att ansvara för.

Den regionala rollen saknas i betänkandet och både Västra Götalandsregionen, Sveriges kommuner och regioner (SKR), samt flera enskilda kommuner som planerar att svara på remissen, ser ett stort behov av att förtydliga olika aktörers roller inom klimatanpassningsåtgärder. Behovet av mellankommunal och regional samverkan är stort. Länsstyrelsen har ett visst ansvar med begränsade

resurser, men klimatanpassningsfrågan kommer att kräva både tydliga roller och ökade resurser.

Genom det regionala utvecklingsansvaret har regionerna en roll inom transport och infrastruktur, som länsplaneupprättare och för att främja utbyggnaden av bredband, men även för tillgång till vård och för att främja förutsättningar för näringslivet att verka. Klimatförändringar påverkar stora delar av samhället. Markägareförhållande, rådighet och reglering av markanvändning avgör vem som bär ansvaret för att genomföra klimatanpassningsåtgärder samt hur de kan genomföras. Klimatrelaterade risker behöver generellt hanteras över stora områden, vilket ofta skapar otydlighet i ansvars- och finansieringsfrågan. Västra Götalandsregionen påtalar därför behovet av organisering, styrning och finansiering av samverkan i ett flernivåperspektiv.

Utredningen saknar även tydlighet kring perspektiv om naturvärden och hotad biologisk mångfald, samt övriga ekologiska aspekter, vilket Västra Götalandsregionen ser som viktigt att inkludera i allt bedömnings- och prioriteringsarbete som avser klimatanpassningsåtgärder.

För att nationella beslut ska vara rättssäkra, transparenta och utgå från ett likvärdigt förhållningssätt till klimatförändringarna över landet, behövs förutom modeller för organisering även nationella riktlinjer som definierar vilka utgångspunkter statliga myndigheter utgår ifrån, med avseende på klimatscenario och tidshorisont.

Västra Götalandsregionen tillstyrker utredningens förslag om ett statligt ansvar och prioritering kring kustskydd, översvämningsskydd och prioritering av kuststräckor av nationellt intresse. Förslaget omfattar flera steg för kartläggning av behovet av översvämningsskydd vid kusterna och ett prioriteringsarbete där riksdagen har beslutsmandat. Ansvar för klimatanpassningsåtgärder utmed kuststräckor är mycket omfattande och kostsamt och kan inte tas av regioner eller kommuner ensamma, det är frågor som behöver prioriteras nationellt.

Västra Götalandsregionen tillstyrker utredningens förslag om att Länsstyrelsen får möjlighet att besluta om tillfällig nyttjanderätt till mark för att förebygga, minska eller återställa skador på väg och järnväg. Detta är en anpassning av befintlig lagstiftning som underlättar för en effektiv hantering av klimatrelaterade skador.

Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Beslutet innebär inga finansierings- eller resurskonsekvenser.

Koncernkontoret

Sofia Hellberg

infrastruktur- och kollektivtrafikchef

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

- Västra Götalandsregionens yttrande över remiss av betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning
- SOU 2025:51 Bättre förutsättningar för klimatanpassning. Länk: <https://www.regeringen.se/remisser/2025/06/remiss-av-sou-202551-battre-forutsattningar-for-klimatanpassning/>

Besluten skickas till

- Efter beslut skickas yttrandet till Klimat- och näringslivsdepartementet med diarienummer KN 2025/01049 till kn.remissvar@regeringskansliet.se samt med kopia till kn.kl@regeringskansliet.se
- Som anmälningsärende till Miljö- och regionutvecklingsnämnden miljo-och.regionutvecklingsnamnd@vgregion.se